

דיו לבא מן הדין להיות כנדון —

It is sufficient for something derived from a law to be like that law

OVERVIEW

We derive that *משקין שנטמא* ב**כלי** (*שנטמא משרץ*) from *משקין שנטמא* ב**כלי**, therefore we apply the rule of *דין לביא מן הדין להיות כדון*, that just as *משקין שנטמאו מכלי* cannot be *משקין שנטמאו משרץ*,¹ similarly *משקין שנטמאו משרץ* (which are derived from *משקין שנטמאו מכלי*) can also not be *משקין שנטמאו מכלי*. Our *תוספות* explains why we cannot broaden the scope of this *דין*.

תוספות asks:

הקשה הרב רבינו יעקב דאורלינ"ש אם כן -

The ה"ר יעקב מאורליינ"ש asked if indeed this is so that we are saying די, therefore -

יהיו משקין הבאין מחמת שרץ שניים כמשקין הבאין מחמת כלי² -

The משקין הבאין מחמת שריץ should a שני just like the כלי -

וַאֲהֲנִי³ קָל וְחוֹמֶר דְּמַטְמוֹ⁴ וְאֶהְיֶה דִּיו דְּהוּ שְׁנַיִם -

And the ק"ו is effective so that the משקה become טמא, and the דיו is effective that the טומאה is limited to שני –

⁵אהני ק"ו ואהני דיו cites similar cases of תוספות

דכהאי גוונא אמרינן בכיצד הרגל (בבא קמא כה, ב) גבי קל וחומר דמפץ⁶ במת⁷ -

¹ We derived on the previous עמוד that if a כלי cannot be מטמא a כלי, so certainly שנטמא מכלי cannot be מטמא a כלי. We know that a כלי (ראשון) cannot be מטמא a כלי for in the פסוק regarding a חרס into which a שרץ fell (ויקרא יא, לד [שמיני]) the תורה states that only האוכל וגו' יטמא וכל משקה וגו' יטמא (שמיני) the כלי can become טמא from the אוכלין ומשקין that only האוכל וגו' יטמא וכל משקה וגו' יטמא (שמיני), but not other כלים.

² We know that *משקין הבאין מחמת כלי* are טמא from the פסוק (ויקרא [שמיני] יא, לד) that *וכל משקה וגו' יטמא* (which is the משקה that touched a כלי (ראשון) which touched the שרץ). The משקה is therefore a שני. Since the only source for שרץ מטמא משקין is from *משקין מחמת כלי* the rule of דיו should limit the משקה to becoming a שני.

³ One can perhaps argue that if the משקין become just a שני there is no need for the ק"י, and therefore the rule is that where מפרך ק"י we do not say דיו תוספות. Tossafot rejects this approach.

⁴ Without the ק"ו we would not know that a שרץ can be מטמא משקין at all.

⁵ Regarding the דיו of the גמרא, that משקין cannot be מטמא כלים (like שנטמא משרץ), the דיו does not impinge on the ק"ו (we say that a שרץ can be מטמא משקה [to become a ראשון], but the משקין cannot be מטמא כלים), however the דיו which the ר"י מאולייני"ש suggests (that the שנטמא משרץ should be a שני) this impinges of the essence of the ק"י (since [generally] whatever touches שרץ becomes a ראשון). תוספות explains that we find similar instances of this type of דיו.

⁶ מַפֵּץ is a flat mat made of reeds.

7 We do not know from a פסוק that a מת can be מטמא a מפץ (since it is not a כלי), only through a ק"ו from small חרס jars, into which a זב cannot insert his fingers. Since a חרס is מקבל טומאה only מאוירו (not מאחריו) so the זב cannot be מטמא these קטנים and nevertheless they are מקבל טומאה from a מת, so the מפץ which is מקבל טומאה from a זב should certainly be מקבל טומאה from a מת and be טמא for seven days.

For the ק"ו in the same manner, regarding the ק"ו in גמרא in **פרק כיצד הרגל** says this **מפץ במת**, where the גמרא asks -

לימא אהני קל וחומר לטומאת ערב⁸ ואהני דיו לאפוקי מטומאת ז'⁹ -

Let us say the ק"ו is effective that the מפץ receives (only) a **טומאת ערב**, and the דיו is effective to exclude **טומאת ז'** from this שנטמא במת - מפץ שנטמא במת

offers a second comparison:

וגבי קרן¹⁰ בחצר הניזק¹¹ אמרינן נמי אהני קל וחומר לנזק שלם ואהני דיו¹² למגופו¹³ -

And regarding the ק"ו (ר"ט) is effective to pay full damages, and דיו is effective that he pays only **מגופו**.¹⁴ The question is that here too we should say ק"ו אהני that the משקה becomes טמא from the שרץ, but דיו אהני that it is only a שני (not a ראשון) as is the rule by the מלמד which is שנטמאו מכלי שנטמאו משרץ that the משקה is just a שני.

answers:

ואומר רבינו יצחק דלא קשה דהכא לא אשכחן מידי שנגע בשרץ שלא יהיה ראשון -

And the ר"י says, that there is no difficulty, for here (by a שרץ) we do not find any case where something touched a שרץ and it is not a ראשון; whatever a שרץ touches is always a ראשון -

הלכך אין לחלק -

Therefore we cannot differentiate between this משקה which touched a שרץ and all other things which touch a שרץ and become a ראשון, everything which touches a שרץ must be a ראשון -

אבל גבי מת אשכחן דבר הנוגע בו שלא יהיה אלא ראשון¹⁵ כגון אוכלים וכלי חרס¹⁶ -

⁸ Without the ק"ו I would not know altogether that the מפץ can become טמא from a מת.

⁹ A כלי which was נטמא from a זב is only טמא for one day, one can טובל it on that day and by evening it is טהור. However a כלי which was נטמא במת is טמא for seven days. The גמרא there asked that since the הומרא of a מפץ is that it is מקבל טומאה from a זב let the טומאה be limited to the טומאה of a זב which is טומאת ערב and not טומאת ז'.

¹⁰ All agree that קרן ברה"ר pays only a נזק מגופו when he is a תם (the first three times the ox gores.).

¹¹ ר"ט maintains that קרן בחצר הניזק pays a שלם. He derives this through a ק"ו; if שן ורגל who are פטור ברה"ר pay a נ"ש in the הניזק, so קרן which pays a ח"נ ברה"ר should surely pay a נ"ש ברשות הניזק.

¹² Since we are deriving קרן ברה"ר from קרן ברשות הניזק, we say דיו just as קרן ברה"ר pays only a נזק מגופו the same applies to קרן ברשות הניזק.

¹³ מגופו means that the מזיק does not need to pay more than the value of the ox that did the damage, even if the damage is more than the value of the ox. This is the payment of a תם.

¹⁴ In these two cases that תוספות cited the impinges of the ק"ו. By טומאת מת it is always שבעה (and nevertheless we want to say דיו for טומאת ערב) and by נ"ש (which always pays העלייה) we say דיו that it pays only a נזק. The same should apply here that the שרץ is מטמא the משקה, but only to make it a שני.

¹⁵ The טומאת שבעה by a מת is only if the המתטמא is דבר הנוגע בו. When this הטומאה touches something else and makes it a ראשון לטומאה it is only a טמא טומאת ערב. There are cases where the object which touched the מת becomes only a ראשון (so טומאת שבעה does not apply to them). Therefore we can imagine that the מפץ should be like a ראשון and only have טומאת ערב.

¹⁶ אב טהרה במקוה do not have טהרה במקוה. The rule is that anything which does not have a טהרה במקוה cannot be an אב

However by ראשון; for instance food and כלי חרס – we find things that touch a מת that are only a טומאת מת

discusses the other case:

ונוק שלם ומגופו תרי מילי נינהו¹⁷ –

And מגופו and נ"ש are two separate issues therefore they can be separated.

In summation: There is a טומאת מת which is not טמא טומאת שבעה (which have no טהרה במקוה) are not טמא טומאת שבעה. Therefore we can imagine a מפץ במת not being טמא טומאת שבעה. Paying a נ"ש is not interdependent on paying מן העלייה (we can see them as separate concepts) therefore they need not go together and there can be a מגופו נ"ש. However we cannot even imagine that מגע שרץ should be a שני and not a ראשון. Therefore there can be no דיו for משקין regarding being a שני.

rejects an alternate solution:

אבל אין לתרץ משום דאיכא למימר קל וחומר הכי -

But one cannot answer that there is no issue of דיו here (that the משקה should be a שני), **because we can make the ק"ו in this manner -**

ומה אדם¹⁸ וכלים שאין מיטמא מאויר כלי חרס¹⁹ מיטמא משרץ²⁰ -

And what if אדם וכלים which cannot become טמא from the airspace of a חרס, can become טמא (ראשון) from a שרץ, so -

משקין שמיטמא מאויר כלי חרס לא כל שכן שמיטמא משרץ -

טמא from the חרס, can certainly become טמא from a שרץ; משקין which can become טמא from the חרס, can certainly become טמא from a שרץ; תוספות rejects this approach -

דהשתא נמי איכא למימר דיו²¹ כדמוכח בכיצד הרגל (שם):

אדם but not מטמא אוכלין ומשקין and can only be ראשון and they become כלי חרס or אוכלין טומאת מת. Therefore if a מת touches אוכלין. הטהרה. [It should be noted that the חרס and אוכלין are not טמא טומאת ערב (for since they have no טהרה במקוה they remain טמא [forever]), however they are a ראשון and if the מפץ (טהרה במקוה) is a ראשון it would only be טמא טומאת ערב.]

¹⁷ deal with the amount of payment; while מגופו or נוק נ"ש deal with the type of payment; therefore they are independent of each other; נ"ש is not the source of paying מן העלייה, they are separate laws (the same applies to ח"נ and ח"נ). However טומאת שרץ always makes a ראשון לטומאה שני. The שרץ causes whatever it touches to be a ראשון.

¹⁸ See 'Thinking it over' # 1.

¹⁹ A מטמא אוכלין ומשקין כלי ראשון, but not אדם וכלים.

²⁰ The presumed advantage of this ק"ו is that the מלמד (אדם וכלים which become משרץ), from where we wish to derive that משקין is משרץ, is a ראשון (not like the משקין, which became טמא from שרץ, which is a שני), so seemingly there is no דיו.

²¹ The end of the ק"ו, the חומרא of משקין (אדם וכלים that it is חרס) is nonetheless only a שני, therefore the final rule is also that it is only a שני. The rule of דיו applies whether we want to limit the new rule based on מלמד (as in the ק"ו of the חומרא), or even based on the חומרא of the נלמד (as proposed תוספות).

For even now using this ק"ו we can still maintain די as is evident in פרק כיצד הרגל.²²

SUMMARY

We cannot say ק"ו ואהני דיו in a case where the אהני ק"ו (in our case of מגע שרץ) is inextricably attached to the proposed אהני דיו (מגע שרץ is always a ראשון). We utilize דיו in both cases, whether it is regarding the rule of the מלמד or whether it is regarding the חומרא of the נלמד .

THINKING IT OVER

1. אדם mentions the (rejected) ק"ו from אדם.²³ In our entire סוגיא we do not find a mention of אדם, only כלים; why did אדם mention אדם here?!²⁴

2. When do we say דיו regarding the חומרא of the נלמד (as תוספות explains here), and when do we not say דיו regarding the חומרא of the נלמד?²⁵

[illegible]

²³ See footnote # 18.

²⁴ See בארות המים and מהרש"א.

²⁵ See תוספות ב"ק כה, א ד"ה אני [TIE footnote # 23].